

Vård- och Omsorg

Ansvarig

Pernilla Lindeberg
Verksamhetschef
Helen Hansson Malmgren
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Upprättad den

2022-02-28

Upprättad av

Pernilla Lindeberg
Verksamhetschef
Helen Hansson Malmgren
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Reviderad den

Ange datum.

Rutin vid suicidförsök och suicid

En person som överväger suicid uttrycker ofta detta på något sätt. Det kan vara i direkta ord men även indirekt. Det kan vara att prata om andras suicid eller om hopplöshet och uppgivenhet. Förberedelser så som att skänka ägodelar, upprätta testamente, ordna med försäkringar och liknande. Suicidnära personer kan vara ambivalenta och kan också uppfattas som aggressiva och manipulerande. Det är därför viktigt att uppmärksamma kroppsspråk, blickar, tonfall, röstläge, tempoväxlingar och tystnader. Upplevs det att en person uttrycker suicidtankar ska det alltid tas på största allvar och personalen ska alltid ingripa.

Definitioner

Suicidtankar: Fantasier, tankar, önskningar om och impulser att ta sitt liv. De kan utvecklas till avsikter, planer och beslut.

Suicidförsök: När någon uppvisat ett uppenbart eller skenbart livshotande beteende, med avsikt att riskera sitt liv eller gett intryck av sådan avsikt men som inte leder till döden.

Suicid: Suicid är synonymt till självmord och innebär en medveten, uppsåtlig, självförvållad, livshotande handling som leder till döden.

Faktorer visar på graden av allvar i ett planerat eller utfört suicidförsök:

Var: Valet av plats; till exempel en undanskymd plats med liten risk för upptäckt.

När: Valet av tid; risken att bli upptäckt är till exempel mindre på natten eller när familjemedlemmar är bortresta.

Hur: Valet av tillvägagångssätt, planerade eller utförda åtgärder för att förbereda suicidhandlingen; till exempel olika antydningar till omvärlden om att man snart är död, att ordna upp sina affärer, avskedsbrev, införskaffande av tabletter, rep eller vapen. Förvarningar till omgivningen skall tas på allvar och försök att skaffa hjälp efter ett suicidförsök tyder på viss livsvilja

Risikfaktorer

- Psykisk sjukdom till exempel depression
- Tidigare gjorda suicidförsök,
- Närstående som begått självmord
- Ensamstående/ensamhet
- Bristfälligt socialt nätverk
- Utsatt för trauma, våld, krigsupplevelser
- Upplevelse av hopplöshet/bristande känsla av sammanhang
- Situationer som upplevs som skam, kränkningar, anmälningar, polisutredning
- En strukturerad bedömning av risken för självmord och ett bra omhändertagande kan förebygga självmordsförsök och fullbordat självmord.
- Förlust eller hot om förlust, t.ex. bli änka/änkeman, förändrad livssituation/lämna hem
- Komplicerad och svår smärtproblematik.

Ansvarsfördelning och åtgärder

Omvårdnadspersonal

Suicidtankar

- Om situationen bedöms vara akut och vård eller annan hjälp behövs, ring 112.
- Kontakta direkt sjuksköterska och enhetschef/verksamhetschef. Har personen inte hemsjukvård kan sjuksköterska kontaktas för råd och stöd.
- Om det inte är en akut situation kontakta en vårdcentral beroende på dag och tid på dygnet. Det är också möjligt att få svar dygnet runt vart man kan vända inom vården på telefonnummer 1177.
- Lämna inte personen ensam före instruktioner från sjuksköterska, läkare eller 1177.
- Dokumentera i journalen.

Suicidförsök

- Ring 112 och följ deras instruktioner.
- Om möjligt be den enskilde avlägsna eller avlägsnar du som personal självmordsmedel, men utsätt inte dig eller andra för fara.
- Om personen inte andas startas omgående Hjärt-lungräddning, HLR (gäller inte om det finns beslut från läkare om att inte genomföra HLR)
- Kalla på hjälp från övrig personal och kontakta sjuksköterska om personen har hemsjukvård.
- Personen som har gjort ett suicidförsök ska inte lämnas ensam.
- Informera enhetschef/verksamhetschef.

Suicid

- Ring 112
- Kalla på hjälp från övrig personal och kontakta sjuksköterska om personen har hemsjukvård.
- Rör inget förrän polisen är på plats.
- Gå ut ur rummet/lägenheten och lås dörren.
- Informera enhetschef/verksamhetschef

Sjuksköterskans ansvar

Suicidtankar

- Informera ansvarig läkare om att personen gett uttryck för att vilja ta sitt liv. Läkare har ansvar för medicinsk utredning, ordination, behandling och uppföljning.
- Under tiden bedömning pågår ska personen inte lämnas ensam.
- Kontakt med närstående om det finns ett samtycke.
- Utvärdera och revidera omvårdnadsinsatserna fortlöpande.
- Överrapportera vid byte av vårdgivare.
- Dokumentera i patientjournalen.

Suicidförsök

- Ring 112
- Vid suicidförsök ska personen till akutsjukvården för en läkarbedömning, informera anhöriga vid samtycke.
- Tillsammans med enhetschef/verksamhetschef delta i krissamtal i personalgruppen.
- I samverkan med ansvarig läkare, patient/närstående, vårdpersonal och enhetschef/ verksamhetschef upprätta vårdplan.

Suicid

- Ring 112.
- Kalla på hjälp från övrig personal.
- Rör inget förrän polisen är på plats
- Gå ut ur rummet/lägenheten och lås dörren.
- Informera enhetschef/verksamhetschef
- Påtala för läkare och polis att anhöriga kontaktas.

Enhetschef/verksamhetschef ansvar

- Informera personal om aktuell riktlinje och rutin och försäkra sig om att den är väl känd i verksamheten.
- Planera krisstöd för personalen. Debriefing i grupp med alla som deltar i vården. Ta hjälp externt vid behov.
- Vid behov erbjud krisstöd till medboende.
- Informera övriga enhetschefer om personal från annan enhet är berörda.
- Planera fortsatt anhörigstöd med ansvarig sjuksköterska.
- Vid risk för självmord eller efter självmordsförsök samverka med patient/närstående, omvårdnadspersonal och sjuksköterska.
- Tillsammans med sjuksköterskan samordna insatser runt den enskilde.
- Tillgodose personalens behov av råd och stöd.
- Vid behov informera verksamhetschef och MAS.

Utbildningsmaterial

- Webbutbildning som Psykiatri i Region Skåne erbjuder för att öka kunskapen hos medarbetare inom vård och andra verksamheter som möter människor som kan vara suicidbenägna. SPiSS – Suicidprevention i Svensk sjukvård. [Länk](#)
- Folkhälsomyndigheten har i uppdrag av regeringen att samordna arbetet med suicidprevention på nationell nivå. På webbplatsen suicidprevention.se samlar Folkhälsomyndigheten kunskap om suicid och det suicidpreventiva arbetet